

11/2015

XBI

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

ZAHRANIČNÍ POVÍDKY

Sia T'ia
Tchung-tchungino léto
Čchen Čchiou-fan
Rok krysy
Liou Cch'-Sin
Kruh

ČESKÉ POVÍDKY

Dalibor Vácha
Zatraceně moc sněhu
Gabriela Bodnárová
Mraganino rozhodnutí
Martin Moudrý
Když dítě neshnije

PUBLICISTIKA

Jason Sanford
Vkročte do úžasného světa
sci-fi a fantasy
Boris Hokr
Současné animované filmy pro dospělé

Cena: 95 Kč – 4 eura

9

771804 660004

11

Ken Liu
Mono no aware

S.R.O.

Levně, rychle a kvalitně bez zbytečných časových nároků Vám poradíme se zavedením a zajistíme/udržíme certifikaci nejen následujících systémů jakosti :

Řízení kvality	dle ISO 9001
Enviromentální management	dle ISO 14001
Management BOZP	dle BS OHSAS 18001
Ochrana Informací ISMS	dle ISO 27001

* * *

Při certifikaci dlouhodobě spolupracujeme s United Registrar of Systems Czech, s.r.o., která je pod akreditací UKAS (United Kingdom Accreditation Service), což je garancí nezávislosti a odborné kompetence auditorů.

* * *

Pro naše klienty jsme schopni zajistit i provádění nezávislé revizní a inspekční činnosti, sledování měnící se legislativy (zejména ad OHSAS 18001 a ISO 14001) a zajištění rizik hospodářských a podnikatelských rizik.

* * *

Předplatitelé časopisu XB - 1 mají automatickou slevu 10 % na služby QSJ s.r.o.

po celý rok 2015

WWW.QSJ.CZ

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Šéfredaktor

Vlado Ríša

risa@casopisxb1.cz

Zástupce šéfredaktora

Jaroslav Jiran

jiran@casopisxb1.cz

Redaktor

Martin Šust

sust@casopisxb1.cz

Časopis XB 1 s.r.o.

Praha 1, Nám. Republiky 1081/7

PSČ 110 00

www.casopisxb1.cz

Tisk

tmv a. s.

Distribuce

společnosti holdingu PNS a. s.

prodejny firmy Relay

Předplatné

SEND s.r.o.

(www.send.cz/casopis/728/xb1)

Číslo vychází 5. 11. 2015

© Casopis XB1 s.r.o.

ISSN 1804-6606

MK ČR E 19853

Přetisk a jakékoli šíření povoleno

jen se souhlasem vydavatele.

Titulní strana SharksDen

Obsah

Zahraniční SF

Sia T'ia: Tchung-tchungino léto	3
Čchen Čchiou-fan: Rok krysy	8
Ken Liu: Mono no aware	17
Liou Cch'-Sin: Kruh	24

Domácí SF

Dalibor Vácha: Zatraceně moc sněhu	31
Gabriela Bodnárová: Mraganino rozhodnutí	44
Martin Moudrý: Když dítě neshnije	57

Publicistika

Jason Sanford: Vkročte do úžasného světa sci-fi a fantasy	67
Boris Hokr: Současné animované filmy pro dospělé	68

Fantastická věda

Nový druh pravěkého člověka; Superhenge zastiňuje Stonehenge; Spor o černé díry; Jak to vypadá na Plutu?	66
--	----

Filmfaroniáda

<i>Filmové premiéry;</i> Labyrint: Zkoušky ohněm; Sinister 2; Šílenství Debory Loganové; <i>Klapka!</i>	71
--	----

Vivisektor

Čtenáři čtenářům; Svědkyně zítřka; Nick Cutter: Hlubina; Marie Rejfová: Čarověnik; Dean Koontz: Město; Petr Chudožilov: Kouř z komína; Kim Stanley Robinson: Icehenge; Sarah J. Maasová: Skleněný trůn; Mo O'Harová: Moje velká tlustá zombí ryba – Zpackaný pokus; Autobus; <i>Nové knihy</i>	74
---	----

Blízká setkání s čínskou SF

Zvykli jsme si objevovat nové netušené kouty vesmíru, místa vzdálená napříč nepředstavitelnou propastí času i prostoru, ale někdy se těch nejpřekvapivějších věcí dočkáme doslova za humny. Čína není nedosažitelná, ačkoli většina z nás se tam nejspíš nikdy osobně nepodívá. Byla by však škoda nepoznat kousek Číny alespoň skrze tamní literaturu. Fantastika vzkvétá po celém světě a Čína není výjimkou. Naopak, čínská SF se zdá být na vzestupu.

Teda Chianga i Kena Liu už dobře znáte. V lednovém čísle jste se setkali i s prací Johna Chu, která loni získala Huga za nejlepší povídku. Chiangova slavná novela *Příběh tvého života* se zřejmě brzy dočká filmového zpracování. Ken Liu letos vydal svůj první román, jenž se dočkal značné popularity. Snad ještě větší očekávání však vzbudil jeho překlad nejznámější čínské SF posledních let. *The Three-Body Problem* autora Liou Cch'-Sina vyšel anglicky koncem loňského roku, okamžitě si získal srdce kritiků i mnoha čtenářů a vysloužil si cenu Hugo za nejlepší román roku 2014. Liou Cch'-Sin se dá připodobnit k A. C. Clarkovi současné Číny: erudovaný, zábavný, originálně se zamýšlející nad vědou a technologiemi i naší společností.

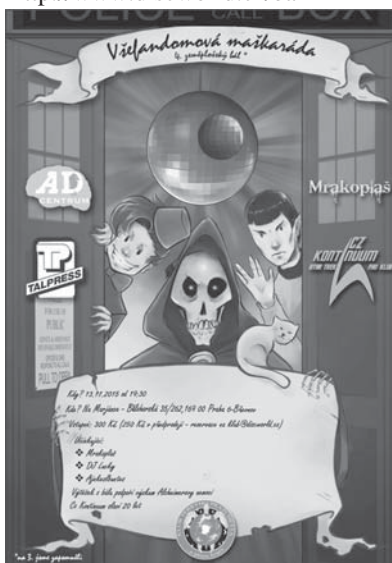
Čím to, že čínsko-američtí autoři jako Chiang, Liu či Chu nebo původní čínští spisovatelé jako Liou Cch'-Sin získávají na popularitě? Částečně za to může rozkvět SF přímo v Číně. Vznikají tam nové žánrové magazíny a organizace, což do jisté míry umožnila i internetová éra. Ta má patrně i svůj podíl na představení čínské SF na angloamerickém trhu. Dnes je daleko snazší získat potřebné kontakty, projít si vhodná díla a domluvit spolupráci. Narůstá také hlad po SF představující i jinou než americkou kulturu a společnost. V neposlední řadě právě čínsko-američtí autoři, vyrůstající spíše v západním prostředí a píšící anglicky, ale nezapomínající na čínskou kulturu, pomohli tento trend probudit vlastními úspěšnými díly a překlady. Svět ještě nikdy nebyl menší, a tak se může stát, že se čínský překladatel ozve anglicky píšícímu českému autorovi a čínští čtenáři se setkají s českou SF. Výsledkem je vydání mé povídky *Zařikávač lodí* v čínském literárním magazínu *ZUI Found*. Doufám, že jde o začátek cesty celé řady zdejších autorů.

Cesta do Číny je možná náročná, ale pomyslné hranice ve světě literatury se smazávají rychleji než ty politicko-geografické. V tomto čísle můžete poznat alespoň střípek jedinečné mozaiky, kterou je čínská science fiction.

Julie Nováková

Maškaráda

Klub Terryho Pratchetta a CZ Kontinuum vás zvou na **Všefandomovou maškarádu – 4. zeměpošský maškarní bal**, který se bude konat **13. listopadu 2015** od 20:00 hodin na Marjánce (adresa Bělohorská 262/35, Praha 6 – Břevnov, zastávka MHD „Marjánka“, tramvaj č. 22, 25). Prostory akce budou pro hosty k dispozici již od 19:30 hodin. Vstupné je 300 Kč, v předprodeji 250 Kč. Vstupenky si můžete objednat či rezervovat na e-mailu vehali@discworld.cz. Výtěžek z maškarního balu bude tradičně věnován AD Centru na výzkum Alzheimerovy nemoci v České republice. Letošní ročník vzniká ve spolupráci se Star Trek fan klubem CZ Kontinuum, který – jak již jeho název napovídá – sdružuje fanoušky sci-fi fenoménu Star Trek. Klub Terryho Pratchetta a CZ Kontinuum tento rok slaví 20. výročí od založení obou klubů. Podrobnosti o této akci naleznete na <http://www.discworld.cz/bal>

Přebor autorů fantastiky (PAF) na nové adrese

Organizátoři Přeboru autorů fantastiky oznamují, že od září tohoto roku se webové stránky PAF přestěhovaly na web Československého fandomu. Všichni autoři, příznivci, znalci i kritikové sci-fi, fantasy a hororu najdou vše o PAF na adrese <http://paf.fandom.cz/>

Kromě stěhování stránky dochází i k rozdělení soutěží do tří typů a k částečné změně pravidel v přidělování bodů.

Rada PAF

Výsledky 26. ročníku soutěže O Stříbřitělesklý halmochron

Letošní Halmochron se nesl ve znamení souboje renomovaného a na konci minulého století velmi známého autora Martina Petišky (známějšího pod pseudonymem Eduard Martin) a držitele Halmochronu z doby nedávne Petra Klepala. Dlouho byl jejich souboj vyrovnaný, až nakonec, po započtení hodnocení posledního porotce, zvítězil držitel Halmochronu z roku 2012 Petr Klepal s povídkou *Borari*. Byl to však nejen souboj generací, ale také rozdílného přístupu k vyprávění příběhu a stylu psaní. Zatímco Petr Klepal zvolil akční story, která odsypá od začátku do konce, a přesto po jejím přečtení máte pocit, jako by šlo o prolog daleko rozsáhlejšího příběhu, Martin Petiška vás v podstatně kratší práci polapí do neustále se opakujícího smrtícího deja-vu a když po pár stránkách vybalí nečekanou a údernou pointu, donutí vás to trochu popřemýšlet nad tím, kde je hranice úměrnosti testu za spáchaný zločin. Další autoři tentokrát skončili za výše zmíněnou dvojicí s velkým bodovým odstupem a souboj o třetí místo byl proto bojem o každý bodík.

1 Klepal Petr: *Borari*

2 Petiška Martin: *Popravy aneb Smrti*

3 Doležal Petr: *Neznámý 19870419*

4 Matějovský Bohumil: *Hologram*

5 Sivok Jiří: *A jen růže po něm zůstala*

6 Vorobek Tomáš: *Načítání*

7 Konečný Jan: *Teorie*

8 Matějovský Bohumil: *Naruby*

8 Doležal Petr: *Vodka k Bouillon de boeuf*

10 Heveroch Tomáš: *Vánoční koleda 2843*

11 Franc Václav: *Černý den Johna W.*

12 Čermáková Libuše: *Filmový festival*

13 Křížová Marie: *Vintage*

14 Koksteinová Sára: *Ztracená v čase*

15 Pospíšil Štěpán: *Stroj času*

16 Felcmanová Vítězslava: *Coma Berenices*

17 Hošková Iva: *Na rozcestí zítřka*

18 Doboš Václav: *Emisar Eva - Ztroskotání*

19 Bublová Kateřina: *Jak jsme potkali dinosaury*

Tchung-tchungino léto

(TONGTONG'S SUMMER)

Máma oznámila Tchung-tchung: „Děda se k nám za pár dní nastěhuje.“

Děda žil po babiččině smrti sám. Tchung-tchung od mámy slyšela, že děda celý život pracoval pro revoluci a teď prostě neumí zahálet. Bylo mu sice už přes osmdesát, ale pořád si nedal vymluvit, že bude každý den docházet na polikliniku za pacienty. Před několika dny uklouzl, když se v dešti vracel z kliniky, a poranil si nohu.

Naštěstí ho hned odvezli ho nemocnice, kde mu dali sádku. Ještě bude několik dní odpočívat a zotavovat se, než ho zase pustí domů.

Máma zdůrazňovala jednotlivá slova, když říkala: „Dědeček je starý, Tchung-tchung, a nemívá vřdycky dobrou náladu. Jsi dost dospělá na to, aby ses chovala ohleduplně. Snaž se, aby kvůli tobě nebyl ještě nešťastnější, než je, ano?“

Tchung-tchung přikývla a v duchu si říkala *Copak se vždy nechovám ohleduplně?*

Dědův invalidní vozík připomínal zmenšené elektrické auto a do opěrky pro ruku měl zabudovaný maličký joystick. Stačilo jím jen lehce pohnout a vozík se hladce rozjel požadovaným směrem. Tchung-tchung to přišlo děsně legrační.

Co Tchung-tchung pamatovala, vřdycky se dědy trochu bála. Měl hranatou tvář s dlouhým bílým hustým obočím, které mu trčelo jako tuhé borové jehličky. Neznala nikoho, kdo by měl tak dlouhé obočí.

Navíc mu špatně rozuměla. Děda mluvil mandarínštinou s výrazným přízvukem svého rodného topolektu. Při večeři, když mu máma vysvětlovala, že pro něj musí najmout pečovatelskou službu, pořád vrtěl nesouhlasně hlavou a opakoval: „Ale jen se neboj!“ Tomu už Tchung-tchung rozuměla.

Když byla babička nemocná, také pro ni najali pečovatelskou službu. Pečovatelská služba byla paní z venkova. Byla malá a drobná, ale měla pořádnou sílu. Dokázala sama zvednout z postele babičku, která tou dobou už trochu přibrala, umýt ji, posadit ji na záchod a převléknout ji do čistého. Tchung-tchung ji viděla předvádět tyhle silácké kousky na vlastní oči. Potom, když babička umřela, k nim už pečovatelka nechodila.

Po večeři si Tchung-tchung pustila videostěnu, na které hrála hry. *Svět ve hře je úplně jiný než svět kolem mě*, říkala si. Ve hře se prostě jenom umřelo. Aniž byste byli nemocní nebo seděli na vozičku. Za ní se máma s dědou dál hádali o pečovatelské službě.

Táta k ní přistoupil a řekl: „Už to prosím tě vypni, Tchung-tchung. Trávíš u toho nějak moc času. Zničíš si oči.“

Tchung-tchung zavrtěla hlavou jako děda a odpověděla: „Ale jen se neboj!“

Máma s tátou se rozesmáli, ale děda se nesmál. Seděl tam s kamenným výrazem a ve tváři neměl ani náznak úsměvu.

Pár dní nato táta přišel domů s nějakým hloupě vypadajícím robotem, který měl kulatou hlavu, dlouhé paže a pár bílých rukou. Místo nohou měl kola, aby se mohl pohybovat dopředu, dozadu a točit se na místě.

Táta něco zmáčkl v týle robotovy hlavy. Prázdnou hladkou vej-

čitou koulí třikrát probíkl namodralý svit a pak se na jejím povrchu objevila mladá mužská tvář. Měla tak vysoké rozlišení, že vypadala úplně jako skutečný člověk.

„Páni,“ vydechla Tchung-tchung. „Ty jsi robot?“

Tvář se usmála. „Ahojky! Jmenuju se A Fu.“

„Můžu si na tebe sáhnout?“

„Jasně.“

Tchung-tchung přitiskla ruku na hladký povrch a pak si osahala robotovy paže a ruce. A Fuovo tělo bylo pokryté vrstvou měkkého silikonu, který hrál jako opravdická kůže.

Táta jí řekl, že A Fua vyrábí firma Guokr Technologies, a. s., a že jde o prototyp. Jeho největší výhodou bylo, že byl stejně inteligentní jako člověk – uměl oloupat jablko, nalít šálek čaje, dokonce i vařit, umývat nádobí, vyšívát, psát, hrát na klavír... No a s A Fuem po ruce bude o dědu dobře postaráno.

Děda tam pořád seděl s tím kamenným výrazem a stále mlčel.

Po obědě se děda usadil na balkonu s novinami. Za chvíli začal klimbat. A Fu k němu nehlučně přijel, zvedl ho svými silnými pažemi, odvezl ho do ložnice, opatrně ho uložil do postele, přikryl ho, zatáhl závěsy, vyjel z pokoje a zavřel za sebou dveře, aniž by u toho vydal jediný zvuk.

Tchung-tchung za ním chodila a všechno sledovala.

A Fu ji jemně poplácal po hlavě. „Proč si taky nezdrímneš?“

Tchung-tchung naklonila hlavu a zeptala se: „Opravdu jsi robot?“

A Fu se pousmál. „Copak, ty si to snad nemyslíš?“

Tchung-tchung si ho pozorně prohlédla. Pak se vši vážností odpověděla: „Jsem si jistá, že nejsi.“

„Proč?“

„Robot by se takhle neusmíval.“

„Tys nikdy neviděla usměvavého robota?“

„Když se robot usměje, nahání to hrůzu. Ale tvůj úsměv hrůzu nenahání. Takže určitě nejsi robot.“

A Fu se zasmál. „Chceš vidět, jak vypadám doopravdy?“

Tchung-tchung přikývla, ale srdce jí bušilo.

A Fu přešel k videostěně. Z jeho temene vystřelil světelný pařez, který promítl na stěnu nějaký obraz. Tchung-tchung v něm uviděla muže sedícího v zaneřáděném pokoji.

Muž v obraze na ni zamával. Současně s ním jeho zamávání bezchybně zopakoval i A Fu. Tchung-tchung si zkoumavě prohlížela muže v obraze, který byl oblečený do tenkého šedivého overalu s dlouhými rukávy a páru šedivých rukavic. Na rukavicích byla spousta drobných světlých a přes oči měl nasazené obrovské ochranné brýle. Tvář za brýlemi byla bledá, úzká a vypadala přesně jako A Fuova.

Tchung-tchung užasla. „Aha, takže ty jsi pravý A Fu!“

Muž v obraze se rozpačitě podíral na hlavě a trochu zkroušeně pronesl: „A Fu je jenom jméno, které jsme dali robotovi. Moje pravé jméno je Wang. A protože jsem o něco starší než ty, nechceš mi říkat strejdo Wangu?“

Strejda Wang jí řekl, že studuje čtvrtým rokem na univerzitě a teď je zrovna na praxi ve výzkumném oddělení společnosti Guokr Technologies. Jeho tým vyvinul A Fua.

Vysvětlil jí, že stárnoucí populace s sebou přinesla závažné sociální problémy – řada seniorů nedokáže vést samostatný život, ale jejich děti nemají čas na to, aby o ně pečovaly. V domovech

důchodců si připadají osamělí, odříznutí od společnosti, a po kvalifikovaných službách pečovatelů z povolání je vysoká poptávka.

Kdyby ovšem v takové domácnosti byl někdo jako A Fu, situace by byla mnohem lepší. Když se A Fu zrovna nepoužívá, může sedět někde, kde nebude nikomu překážet. Až ho bude zapotřebí, stačí vydat příkaz a hned se k němu dálkově připojí operátor, aby starému člověku pomohl. Ušetří se tak čas i náklady na dojíždění pečovatelské služby do domácností a zvyšuje se tím výkonnost i kvalita poskytované péče.

A Fu, kterého mají před sebou, je prototypem první generace. V celé zemi jich jsou jen tři tisíce, které teď testují tři tisíce rodin.

Strejda Wang říkal, že měl rovněž nemocnou babičku, která musela strávit delší dobu v nemocnici, takže měl s péčí o seniory určité zkušenosti. Proto se také nabídl, že půjde pečovat o dědu k ní domů. Šťastnou shodou okolností pocházel ze stejného kraje jako děda a díky tomu rozuměl jeho topolektu. Běžný robot by mu asi nerozuměl.

Strejda Wang prokládal své vysvětlování mnoha technickými výrazy a Tchung-tchung si nebyla jistá, jestli všemu rozuměla. A Fu jí však přišel jako úžasný nápad, skoro jako z nějaké vědeckofantastické povídky.

„No a děda ví, kdo jsi doopravdy?“

„Tvoje máma a táta to vědí, ale děda ještě ne. Povíme mu to za pár dní, až si na A Fua trochu zvykne. Tak mu to neříkej.“

Tchung-tchung mu to slavnostně slíbila: „Ale jen se neboj!“

Společně se tomu zasmáli.

Děda skutečně neuměl sedět jen tak doma a nic nedělat. Trval na tom, aby ho A Fu vzal ven na procházku. Ale už po první procházce si stěžoval, že je moc velké vedro, a poté už chodit ven odmítal.

A Fu potají Tchung-tchung prozradil, že si děda připadá trapně, když ho někdo postrkuje na vozíčku. Měl pocit, že na něj všichni na ulici zírají.

Třeba ale všichni zírali na A Fua, pomyslela si Tchung-tchung.

Děda teď nemohl chodit ven, a tak měl čím dál horší náladu z toho, jak je pořád zavřený doma. Tvářil se den ode dne smutněji a občas udělal scénu, když mu povolily nervy. Několikrát ječel na mámu a tátu, ale ani jeden z nich nic nenamítal. Jen tam stáli a mlčky snášeli jeho křik.

Tchung-tchung pak ale jednou přišla do kuchyně a přistihla tam mámu, jak se schovává za dveřmi a pláče.

Děda už vůbec nebyl ten děda, kterého si Tchung-tchung pamatovala. Bylo by mnohem lepší, kdyby tehdy neuklouzl a nezranil se. Doma už ji to štvalo. Kvůli převládajícímu napětí měla pocit, že se dusí. Každý den ráno vybíhala ze dveří a vracela se až k večeru.

Táta vymyslel řešení. Přinesl další vynález firmy Guokr Technologies – brýle. Podal jí je a řekl jí, aby si je nasadila a chodila po domě. Všechno, co Tchung-tchung viděla a slyšela, se promítalo na videostěnu.

„Chtěla bys dědovi dělat oči, Tchung-tchung?“

Tchung-tchung souhlasila. Zajímalo ji všechno nové.

Léto bylo Tchung-tchungino oblíbené období. Mohla nosit sukni, jíst melouny a nanuky, chodit plavat, hledat v trávě svlečky cikád, brouzdat se loužemi v sandálech, honit se po bouřce za duhou, zpotit se při běhání venku a pak si dát studenou sprchu, pít studenou polévku z meruněk na kyselo, chytat v tůních pulce, trhat fíky a hroznové víno, vysedávat po večerech na dvorku a dívat se na hvězdy, lovit cvrčky po setmění s baterkou... Jedním slovem – v létě bylo všechno báječné.

Tchung-tchung si nasadila nové brýle a šla si hrát ven. Brýle byly těžké a pořád jí sklouzávaly z nosu. Bála se, aby jí neupadly.

Od začátku prázdnin si každý den chodila hrát s víc než tuctem kamarádek a kamarádů. V jejich věku se hraní vyznačovalo bezmeznou rozmanitostí. Jakmile je omrzely staré hry, vymysleli si nové. Když byli unavení nebo jim bylo horko, vyrazili k řece a naskákali do vody, jako když se talíř knedlíčků vyklopí do hrnce. Nad hlavami jim sálalo slunce, ale voda v řece byla studená a svěží. Byl to učiněný ráj.

Někdo navrhl, že by mohli šplhat po stromech. Na břehu řeky stál vzrůsný jerlín, který měl tak vysoký a objemný kmen, že připomínal draka stoupajícího k modré obloze.

Jenže Tchung-tchung hned uslyšela u ucha dědův naléhavý hlas: „Nelez na ten strom! Moc nebezpečné!“

Aha, takže ty brýle fungují i jako telefon. Vesele zahalekala: „Ale jen se neboj, dědo!“ Lezení po stromech jí šlo skvěle. I její otec říkával, že v minulém životě musela být opičkou.

Děda jí ovšem nedal pokoj. Pořád jí bzučel v uchu a ona mu nerozuměla ani slovo. Šlo jí to na nervy, a tak si brýle stáhla a pohodila je do trávy pod stromem. Pak si zula sandály a pustila se do šplhání, stoupajíc k nebi jako obláček.

Tenhle strom byl snadný. Husté větve se k ní natahovaly jako ruce a zvedaly ji vzhůru. Lezla pořád výš a výš a brzy nechala ostatní za sebou. Už byla skoro úplně nahoře. Mezi listy hvízdal vítr a koruna stromu se strakatila slunečními paprsky. Bylo tu takové ticho.

Zastavila se, aby se nadechla, a v tu chvíli uslyšela zdálky otčův hlas: „Tchung-tchung, hned... slez... dolů...“

Vykoukla z větví a podívala se dolů. V hlubině pod sebou uviděla postavu drobnou jako mraveneček. Byl to opravdu táta.

Cestou domů jí dával co proto.

„Jak jsi mohla udělat takovou hloupost?! Vyšplhat sama až úplně nahoru. Nechápeš snad, co ti hrozilo?“

Bylo jí jasné, že to na ni děda řekl. Kdo jiný věděl, co dělá?

Byla bez sebe vzteky. Sám už nemůže šplhat po stromech, a tak to nedovolí ani ostatním? To je tak ubohý! A když tam táta přišel a ječel na ni, bylo to děsně trapné.

Nazítí ráno zase odešla z domu, jak jen to šlo. Ale tentokrát už si brýle nevzala.

„Děda si o tebe jenom dělal starost,“ vysvětloval A Fu. „Kdybys spadla a zlomila si nohu, taky bys musela sedět na vozíčku jako on, nebo snad ne?“

Tchung-tchung našpulila rty a odmítla se s ním bavit.

A Fu jí řekl, že děda viděl, jak vysoko vyšplhala, díky brýlím, které nechala ležet pod stromem. Měl o ni takový strach, že křičel až do ochraptění a málem vypadl z vozíčku.

Tchung-tchung se na něj však zlobila dál. Proč ten strach? Už vyšplhala na spoustu stromů vyšších, než byl tenhle, a ještě nikdy si přitom neublížila.

Protože se brýle přestaly používat, táta je zabalil a poslal zpátky do Guokru. Děda tím pádem zase trčel doma a neměl co na práci. Někde vyhrabal staré čínské šachy a dožadoval se, aby s ním A Fu hrál.

Tchung-tchung šachy hrát neuměla, a tak si přitáhla stoličku a posadila se k nim, aby viděla, o co jde. Líbilo se jí, jak A Fu zvedá štíhlými bílými prsty staré dřevěné figurky s barvami oprýskanými stářím; líbilo se jí, jak zlehka bubnuje prsty na stůl, když zvažuje další tah. Robot měl tak krásnou ruku, skoro jako vyřezanou ze slonoviny.

Ale i jí bylo už po několika hrách jasné, že A Fu není pro dědu žádný protivník. Pár tahů nato sebral děda A Fuovi další figurku, až deska zapraštěla.

„Ty jsi taky houby šachista,“ zamumlal.

Tchung-tchung chtěla být užitečná, a tak zopakovala: „Houby šachista!“

„Skutečný robot by hrál líp,“ dodal děda. Už zjistil, jak se to s A Fuaem a jeho operátorem má doopravdy.

Děda pořád vyhrával a po několika hrách měl zase lepší náladu. Nejenže se celý rozzářil, ale navíc pokyvoval hlavou a broukal si lidovky. I Tchung-tchung měla radost a její dřívější vztek na dědu vyprchal.

Jenom A Fu nebyl zrovna moc nadšený. „Asi bychom vám měli najít schopnějšího soupeře,“ poznamenal.

* * *

Když se Tchung-tchung vrátila domů, málem vyletěla z kůže. Z dědy se stala nestvůra!

Byl oblečený do tenkého šedivého overalu s dlouhými rukávy a páru šedivých rukavic. Na rukavicích byla spousta drobných světlých skvrnek. Přes oči měl nasazené obrovské ochranné brýle, mával rukama a gestikuloval.

Na videostěně před ním se objevil další pán, ale nebyl to strejda Wang. Tenhle pán byl starý jako děda a stříbrošedé vlasy měl ještě krásně husté. Neměl ochranné brýle a před sebou měl čínskou šachovnici.

„Pojď povědět ahoj, Tchung-tchung,“ vyzval ji dědeček. „Tohle je děda Čao.“

Děda Čao byl dědečkův kamarád z dob, kdy spolu sloužili v armádě. Právě mu voperovali cévní endoprotézu. Nudil se stejně jako děda a i jeho rodina dostala svého A Fua. Byl také fanda do čínských šachů a celé dny si stěžoval, že jeho A Fu neumí pořádně hrát.

Strejdu Wanga napadlo poslat dědečkovi přenosové vybavení a naučit ho s ním zacházet. Za několik dnů už dědeček dokázal dálkově ovládat A Fua dědy Čaa tak dobře, že s ním mohl hrát šachy.

Kromě hraní šachů spolu oba staří pánové mohli také mluvit svým rodným topolektem. Děda měl takovou radost a byl tak nadšený, že Tchung-tchung připomínal malého kluka.

„Sleduj,“ prohlásil.

Zahýbal rukama a na videostěně bylo vidět, jak A Fu dědy Čaa zvedá dřevěnou šachovnici, která se ani nehnu, zručně ji protáčí ve vzduchu a zase ji pokládá, aniž by pohnul jedinou figurkou.

Tchung-tchung sledovala dědečkovy ruce bez mrknutí. *Jsou to stále ještě ty ochablé, rozklepané ruce, které dědovi všechno tak komplikují?* Bylo to ještě úžasnější než kouzlo.

„Můžu si to zkusit?“ zeptala se.

Děda si stáhl rukavice a pomohl jí je navléct. Byly natahovací, takže na Tchung-tchunginých ručičkách zbytečně neplandaly. Tchung-tchung zkusila pohnout prsty a také A Fu na videostěně jimi pohnul. Rukavice kladly odpor, který zmírňoval a uhlazoval její pohyby, a tím pádem i A Fuovy pohyby.

„Pojď, potřeš si rukou s dědou Čaem,“ vybídl ji dědeček.

Děda Čao na videostěně s úsměvem natáhl ruku. Tchung-tchung se opatrně natáhla a potřásla jí. Cítila okamžité drobné změny tlaku v rukavici, jako kdyby si opravdu s někým potřásla rukou – dokonce cítila i teplo! *To je fantazie!*

S pomocí rukavic navedla A Fua, aby se dotkl šachovnice, figurek a kouřícího šálku čaje, který stál vedle nich. Ve špičkách prstů náhle ucítila horko sálající ze šálku. Úlekem odtáhla prsty, načež šálek spadl na zem a rozbil se. Šachovnice se převrhla a figurky se rozkutálely všude kolem.

„Ajaj! Opatrně, Tchung-tchung!“

„To nic! To nic!“ Děda Čao se pokusil vstát, aby došel pro smetáček a lopatku, ale dědeček mu řekl, ať zůstane sedět. „Dávej si pozor na ruce!“ napomenul ho. „Já to zařídím.“ Navlékl si ru-

kavice a začal navigovat A Fua dědy Čaa, aby figurky jednu po druhé posbíral a pak zametl podlahu.

Dědeček se na Tchung-tchung nezlobil a ani jí nepohrozil, že řekne tátovi, jakou nehodu zavinila.

„Je ještě malá, nemá tu správnou trpělivost,“ řekl dědovi Čaovi a oba staří pánové se rozesmáli.

Tchung-tchung se ulevilo, i když si zároveň připadala maličko nedocenená.

* * *

Máma a táta se už zase hádali s dědou.

Hádka probíhala trochu jinak než předtím. Dědeček zase opakoval pořád dokola „Ale jen se neboj!“ Jenže mámin hlas zněl čím dál přísněji.

Čím déle Tchung-tchung poslouchala, tím větší zmatek měla v tom, o co se vlastně dohadují. Pochopila jen, že to nějak souvisí s cévní endoprotézou dědy Čaa.

Máma nakonec vyjela: „Jak to myslíš, *jen se neboj*? Co když se stane nehoda? Přestaneš už přidělavat problémy, prosím tě?“

Dědeček se tak naštvál, že se zavřel u sebe v pokoji a nevyšel ani na večeri.

Máma s tátou pak videofonovali strejdovi Wangovi. Tchung-tchung nakonec pochopila, co se stalo.

Děda Čao hrál s dědou šachy, ale hra ho tak rozrušila, že to jeho srdce nevydrželo – endoprotéza zřejmě nebyla voperovaná správně, Nikdo jiný tou dobou nebyl doma. Dědeček s pomocí A Fua poskytl dědovi Čaovi první pomoc na dálku, a pak zavolal sanitku.

Pohotovost nakonec dorazila včas a zachránila dědovi Čaovi život.

Nikdo ovšem nepředvídal dědečkův návrh, že se půjde starat o dědu Čaa do nemocnice – ne, nemyslel to tak, že za ním bude chodit osobně, ale že tam pošle A Fua a bude ho řídit z domova.

Jenže i dědeček potřeboval stálou péči. Kdo bude pečovat o pečovatele?

Dědeček navíc přišel s nápadem, že až se děda Čao zotaví, naučí ho zacházet s přenosovým vybavením. Oba staří pánové se pak budou moci starat jeden o druhého a nebudou potřebovat další pečovatele.

Dědovi Čaovi to přišlo jako skvělý nápad. Oběma rodinám však jeho plán přišel absurdní. Dokonce i strejda Wang o tom musel chvíli přemýšlet, než řekl: „Mno... tuhle situaci musím ohlásit vedoucímu.“

Tchung-tchung se nad tím důkladně zamyslela. Nebylo těžké pochopit, jak hrát A Fuovým prostřednictvím šachy. Ale starat se s pomocí A Fua o druhého člověka? Čím déle o tom přemýšlela, tím se to zdálo složitější. Soucítila s rozpakami strejdu Wanga.

Ach jo, děda je jako malej kluk. Vůbec neposlouchá mámu ani tátu.

* * *

Dědeček teď trávil veškerý čas ve svém pokoji. Tchung-tchung si zprvu myslela, že se stále ještě zlobí na její rodiče. Pak ale zjistila, že se situace úplně změnila.

Děda nezačal. Už zase přijímal pacienty. Ne, nedocházel na kliniku; místo toho s pomocí přenosového vybavení navigoval A Fua po celé zemi a navštěvoval seniory doma. Naslouchal jejich stížnostem, měřil jim tep, vyšetřoval je a předepisoval jim recepty. Rovněž chtěl s pomocí A Fuův provozovat akupunkturu a aby si ji procvičil, zapichoval prostřednictvím svého A Fua jehly sám do sebe!

Tchung-tchung se od strejdy Wanga dozvěděla, že dědův zleposovák by mohl od základů změnit celé zdravotnictví. V budoucnu už pacienti možná nebudou muset jezdit do nemocnice a vyse-

vat hodiny v čekárnách. Lékaři vás budou moci jednoduše navštěvovat doma s pomocí A Fuů nainstalovaných v každé čtvrti.

Strejda Wang říkal, že výzkumné oddělení firmy Guokr vyčlenilo zvláštní operační skupinu, aby vyvinula specializovaný vylepšený model A Fua pro využití v přenosové medicíně, a dědečka přizvali jako konzultanta. Takže děda teď byl ještě vytiženější.

Jelikož se dědovy nohy pořád ještě úplně nezotavily, strejda Wang se o něj staral dál. Pracovali však na vývoji internetového systému, který by umožnil zápis do registru dobrovolníků každému, kdo bude mít zrovna volno a chuť pomáhat ostatním. Dobrovolníkům by se pak přidělovali A Fuové v domácnostech po celé zemi, aby pečovali o seniory, děti, pacienty a domácí mazlíčky, případně pomáhali jiným způsobem.

Kdyby jejich plán vyšel, byl by to další krok k nastolení zlatého věku, jak si ho před několika tisíci lety představoval Konfucius: „A pak by se lidé starali o všechny přestárlé, jako by to byli jejich rodiče, a milovali všechny děti, jako by byly jejich vlastní. Staří by stárli a umírali zajištěni, mladí by měli možnost přispět svým dílem a žít v blahobytu, a děti by vyrůstaly pod ochranou a vedením jich všech. Vdovy, sirotci, chromí i nemocní – všem by se dostalo péče a lásky.“

Takový plán měl samozřejmě svá rizika – otázky soukromí a zabezpečení, zneužití přenosové technologie zločinci, poruchy a nehody, a to byl teprve začátek. Jenže technologická změna už nastala, takže bylo nejlepší postavit se k následkům čelem a navádět je žádoucími směry.

Navíc docházelo i ke zvratům, které nikdo nepředvídal.

Strejda Wang jí pustil spoustu webových videí, v nichž A Fuové vykonávali nejrůznější zajímavé činnosti – vařili, starali se o děti, spravovali v domácnostech vodovodní potrubí a elektřinu, pečovali o zahrádky, řídili auta, hráli tenis a dokonce už učili děti hrát go, malovat kaligrafii, vyřezávat pečetítka a hrát na er-chu...

Všechny tyhle A Fuy ovládali staří lidé, kteří sami potřebovali stálou péči. Někteří z nich už se pohybovali s obtížemi, ale pořád ještě měli bystré oči, uši i rozum; někteří se už hůř rozpomínali, ale pořád ještě měli v malíčku dovednosti, které si osvojili z mlada, a většina z nich vlastně neměla skoro žádné fyzické problémy, jen se cítila osamělá a deprimovaná. S A Fuem však najednou byli všichni v pohybu a pořád něco dělali.

Nikoho nenapadlo, že A Fu by se dal využít ke všem těmhle účelům. Nikdo si nemyslel, že muži a ženy by ještě v sedmdesátí nebo osmdesátí letech mohli být tak vynalézaví a tvůrčí.

Na Tchung-tchung udělal dojem hlavně orchestr lidové hudby složený z víc než deseti A Fuů, kteří se scházeli u jezírka v parku a vyhrávali hlasitě a s vervou. Podle strejdy Wanga se proslavili na internetu. Jejich operátory byli nevidomí muži a ženy, kteří orchestr nazvali *Staří slepci*.

„Tvůj dědeček odstartoval revoluci, Tchung-tchung,“ komentoval strejda Wang.

Tchung-tchung si vzpomněla, jak máma často říkala, že děda je starý revolucionář. „Celý život pracoval pro revoluci; je na čase, aby si odpočinul.“ Ale děda byl přece doktor, ne? Kdy se zapojil do té „revoluce“? A co to vůbec bylo za povolání, „pracovat pro revoluci“? A proč to musel dělat celý život?

Tchung-tchung se v tom nevyznala, ale měla pocit, že „revoluce“ je něco úžasného. Dědeček už jí zase připadal jako ten děda, kterého znávala dřív.

Děda měl pořád spoustu energie a dobré nálady. Když měl někdy chvilku pro sebe, vždycky si zazpíval pár veršů z nějaké tradiční lidové opery:

*Tříkrát pak jejich děla zahřmí před táborem
a z paláce Tchien-po vyjde žena chránící svou vlast.
Na stříbrných vlasech jí pevně drží zlatá přilba
a na ramenou má opět válečnou zbroj.*

*Pohleďte na bojový prapor, jak hrdě hlásá její jméno:
Mu Kuej-jing jde ve třiapadesátí zase do války!*

Tchung-tchung se rozesmála. „Ale tobě je třiaosmdesát, dědo!“

Děda se uchechtl. Vstal a zapózoval jako nějaký dávný vojevůdce s mečem na válečném koni. Tvář měl zrudlou radostí.

Za pár dní mu bude čtyřiaosmdesát.

Tchung-tchung byla doma sama a hrála si.

V ledničce byly talíře s připraveným jídlem. Tchung-tchung si je večer sama vytáhla, ohřála a snědla. Večerní vzduch byl těžký, vlhký a cikády bez ustání cvrkaly.

Předpověď počasí hlásila bouřky.

V rohu pokoje třikrát bliklo modré světlo a z kouta vyjela nějaká postava – A Fu.

„Máma s tátou odvezli dědu do nemocnice. Ještě se nevrátili.“

A Fu přikývl. „Tvá matka mě poslala, abych ti připomněl: nezapomeň zavřít okna, kdyby se mělo dát do deště.“

Robot s dívkou pak společně pozavírali okna v celém domě. Když přišla bouřka, dešťové kapky dopadaly na okenní tabule jako paličky na buben. Tmavé mraky protrhávaly fialovobílé zátkmity blesků a pak se k nim přivalil ohlušující hrom, po kterém Tchung-tchung začalo zvonit v uších.

„Ty se bouřky nebojíš?“ zeptal se A Fu.

„Ne. A ty?“

„Jako malý jsem se bál, ale teď už se nebojím.“

Tchung-tchung napadla důležitá otázka: „Myslíš, že každý musí vyrůst, A Fu?“

„Asi ano.“

„A co pak?“

„A pak zestárneš.“

„A pak?“

A Fu neodpověděl.

Pustili si videostěnu, aby mohli sledovat kreslené filmy. Zrovna dávali Tchung-tchungin oblíbený seriál *Vesnice duhových medvídků*. Venku si mohlo přšet sebeusilovněji, ale medvídci žili ve své vesnici pořád šťastně. Třeba byl zbytek světa jen jako; třeba byl skutečný jenom svět medvídků.

Po nějakém čase jí ztěžkla víčka. Zvuk deště působil hypnoticky. Opřela se o A Fua. A Fu ji zvedl do náručí a odnesl do ložnice, zlehka ji uložil do postele, přikryl ji a zatáhl závěsy. Ruce měl teplé a měkké, úplně jako opravdické.

Tchung-tchung zamumlala: „Proč se děda ještě nevrátil?“

„Spi. Než se vzbudíš, děda se vrátí.“

Děda se nevrátil.

Máma s tátou dorazili domů. Oba vypadali smutně a unaveně.

A přitom měli čím dál víc práce. Každý den museli odejít z domu a někam jít. Tchung-tchung zůstávala doma sama. Někdy si hrála, jindy sledovala kreslené filmy. A Fu občas přišel, aby jí něco uvařil.

Pár dní nato si ji máma zavolala. „Musím s tebou mluvit.“

Děda měl v hlavě nádor. Posledně upadl, protože mu nádor tlačil na nějaký nerv. Lékařka doporučila okamžitou operaci.

V dědově věku byla operace dosti nebezpečná. Neoperovat by však bylo ještě nebezpečnější. Máma s tátou a dědou už byli v dalších nemocnicích, kde dostali několik revizních posudků,

a po několika dnech, během kterých to spolu probírali, se rozhodli, že děda musí na operaci.

Operace trvala celý den. Nádor byl velký jako vajíčko.

Děda zůstal po operaci v kómatu.

Máma ji objala a rozvzlykala se. Třásla se jako osika.

Tchung-tchung objímala mámu vši silou. Když zvedla hlavu, uviděla mezi máminými černými vlasy několik bílých. Všechno jí připadalo tak neskutečné.

Tchung-tchung šla do nemocnice s mámou.

Bylo hrozné vedro a slunce děsně pálilo. Tchung-tchung se s mámou dělila o slunečník. Máma nesla ve druhé ruce termosku se světle červenou ovocnou šťávou, kterou vytáhla z ledničky.

Na ulici skoro nikdo nebyl. Cikády dál zpívaly svou nekonečnou písničku. Léto už bylo prakticky u konce.

Klimatizace v nemocnici jela na plné obrátky. Chvilí čekaly na chodbě, než přišla sestra a oznámila jim, že je děda vzhůru. Máma řekla Tchung-tchung, ať jde dovnitř jako první.

Děda vypadal jako cizí člověk. Měl vyholené vlasy a oteklou tvář. Přes jedno oko měl gázový obvaz a druhé měl zavřené. Tchung-tchung ho držela za ruku a bála se. Vybavila se jí babička. Stejně jako předtím i tady byly všude kolem hadičky a pípající přístroje.

Sestra oslovila dědu jménem. „Přišla se na vás podívat vnučka.“

Děda otevřel oko a zadíval se na ni. Tchung-tchung se pohnula a oko kopírovalo její pohyby. Nemohl se však hýbat ani mluvit.

Sestra zašeptala: „Můžeš na dědečka mluvit. Slyší tě.“

Tchung-tchung nevěděla, co říct. Stiskla dědovu ruku a ucítila, jak jí děda stisk oplatil.

Dědo! volala v duchu. *Poznáváš mě?*

Provázel ji pohledem.

Nakonec se jí vrátil hlas. „Dědo!“

Na bílé prostěradlo kanuly slzy. Sestra se ji snažila utěšit. „Neplač! Děda bude moc smutný, když tě uvidí plakat.“

Pak ji odvedli z pokoje a Tchung-tchung dlouho plakala na chodbě. Slzy se jí řinuly po tvářích jako malé holce, ale jí bylo jedno, kdo to uvidí.

A Fu byl na odchodu. Táta ho zabalil, aby ho mohl poslat zpátky do Guokru.

Strejda Wang jí vysvětlil, že by se rád přišel osobně rozloučit s Tchung-tchung a její rodinou. Z města, kde bydlel, to však bylo hodně daleko. Aspoň, že se teď dalo snáz komunikovat na dlouhé vzdálenosti, a v budoucnu si můžou zavolat nebo popovídat po videofonu.

Tchung-tchung byla u sebe v pokoji a kreslila si. A Fu se k ní nehlučně přiblížil. Tchung-tchung pomalovala papír spoustou malých medvídků a teď je vybarvovala pastelkami různých barev. A Fu si obrázky prohlédl. Jeden z největších medvídků byl vybarvený všemi odstíny duhy a přes obličej měl černý klípec, takže bylo vidět jen jedno oko.

„Kdo je to?“ zeptal se A Fu.

Tchung-tchung neodpověděla. Jen si dál malovala, odhodlaná vybarvit medvídky všemi barvami na světě.

A Fu ji ze zadu objal. Robotovo tělo se chvělo. Tchung-tchung pochopila, že A Fu pláče.

Strejda Wang jí poslal videozprávu.

Dostala jsi ten balíček, který jsem ti poslal, Tchung-tchung?

V balíčku byl plyšový medvídek. Byl duhově zbarvený a měl černý klípec, takže viděl jen na jedno oko. Vypadal úplně jako ten, kterého si Tchung-tchung namalovala.

Medvídek je vybavený přenosovým zařízením a připojený na přístroje v nemocnici – k jeho srdeční činnosti, dechu, tepové frekvenci a tělesné teplotě. Když má zavřené oko, znamená to, že dědeček spí. Když bude dědeček vzhůru, bude mít medvídek otevřené oko.

Všechno, co medvídek vidí a slyší, se promítá na strop nemocničního pokoje. Můžeš na něj mluvit, vyprávět mu příběhy nebo mu zpívat, a tvůj dědeček to uslyší a uvidí.

Víme s jistotou, že slyší a vidí. Nemůže sice hýbat tělem, ale uvnitř je vzhůru. Takže musíš na medvídku mluvit a hrát si s ním, aby slyšel tvůj smích. A dědeček tím pádem nebude sám.

Tchung-tchung přiložila ucho na medvídkovu hrud: buch buch. Tep byl pomalý a slabý. Medvídkova hrud hřála a s každým nádechem a výdechem se pomalu zvedala a zase klesala. Spal jako dudek.

I Tchung-tchung už byla ospalá. Uložila medvídku vedle sebe do postele a přetáhla přes něj deku. *Až se děda ráno probudí,* řekla si, *vezmu ho ven, ať si užije trochu sluníčka, lezení po stromech a procházek v parku, kde budeme poslouchat dědečky a babičky, jak zpívají lidové opery. Léto ještě neskončilo. Pořád si můžeme užít spoustu legrace.*

„Ale jen se neboj, dědo!“ zašeptala. *Až se vzbudíš, všechno bude dobré.*

(Poznámka autorky: Tuhle povídku bych chtěla věnovat svému dědovi. Psala jsem ji v srpnu, na který také připadá výročí jeho úmrtí. Vždycky si budu cenit doby, kterou mi s ním bylo dopřáno strávit. Povídku také věnuji všem babičkám a dědečkům, které můžete každý den ráno vidět v parku, jak cvičí taiči, mávají meči, zpívají operu, tančí, předvádějí své zpěvné ptactvo, malují, vytvářejí kaligrafii nebo hrají na harmoniku. Díky vám jsem pochopila, že žít s vědomím blízké smrti není nic, čeho bychom se měli bát.)

*Anglicky poprvé vydáno v antologii Upgraded sestavené Neilem Clarkem v září roku 2014
Přeložila Daniela Orlando*

MEDAILONEK

Sia Ť'ia

Čínská autorka fantastiky, vlastním jménem Wang Jao (nar. 1984). Publikovat začala už během vysokoškolských studií, přičemž z jejích raných prací jmenujme povídku „Kuan Jao-ťing te Pching-c“ (2004) vydanou v magazínu *Kche-chuan Š'-tie* (Svět science fiction). Pozdější práce odrážejí její akademický přerod od vědeckých studií až k uměleckému zaměření. Nedávno získala doktorát v oboru komparativní a světové literatury na univerzitě v Pekingu a nyní sama vyučuje na univerzitě v Si-an Ťiao-tchung. Jejím knižním debutem se stala sbírka volně propojených povídek *Ťiou-čou Ni-lu* (2009), která je součástí tzv. sdíleného světa. Ve svých příbězích s oblibou sleduje svět pohledem dětských protagonistů, jako je tomu kupříkladu v povídce „Paj Kuej Jie Sing Ťie“ (2010), kterou stejně jako několik dalších následně publikoval americký online magazín *Clarkesworld* v překladu Kena Liu. Námi přetištěnou povídku přeložil do anglického jazyka stejný autor a publikována byla v transhumanistické antologii *Upgraded* (2014) editora Neila Clarka.

Rok krysy

(THE YEAR OF THE RAT)

Zase se stmívá. Trčíme v téhle špinavé díře už dva dny, ale zatím jsme nezahledli ani krysi chlup.

Moje ponožky jsou jako umaštěné hadry na nádobí. Je to tak rozčilující pocit, že mám chuť někoho praštit. Žaludek se mi svírá hlady, ale nutím své nohy kráčet dál. Mokré listy mě plácají přes obličej jako otevřené dlaně. Bolí to.

Chtěl bych Hráškovi vrátit učebnici biologie, která mě tíží v báglu, a říct mu, že *ta blbá knížka má 872 stran*. Taky bych mu chtěl vrátit jeho brýle, i když ty nejsou těžké. Vůbec nejsou těžké.

Hrášek je mrtvý.

Výcvikový instruktor říkal, že pojišťovna jeho rodičům něco proplatí. Neřekl kolik.

Hráškovi rodiče by na něj jistě chtěli mít nějakou památku. Proto jsem mu z kapsy vytáhl brýle a z nepromokavého bágglu zatracenou knížku. Možná, že si pak jeho rodiče budou pamatovat, jaký byl jejich syn dobrý student, na rozdíl od nás ostatních.

Hráškovo skutečné jméno bylo Meng Sien. Všichni jsme mu ale říkali Hrášku, zaprvé proto, že byl malý a hubený, jako hrachový lusk, a zadruhé proto, že rád vtipkoval o tom, že mnich, který experimentoval s hrachem, Gregor „Meng-De-Er“ Mendel, byl jeho předek.

Řekli nám, že se to seběhlo takhle: když četa pochodovala po přehradní hrázi opuštěné vodní nádrže, Hrášek si všiml vzácné rostliny v trhlíně zabláceného betonu na okraji hráze. Opuštěl formaci, aby ji utrl.

Možná byl na vině jeho špatný zrak, nebo ho snad ta těžká kniha vyvedla z rovnováhy. Každopádně, poslední, co všichni viděli, byl Hrášek, který opravdu vypadal jako hrachové zrnko, kutálel se a hopsal dolů po zakřiveném svahu hráze víc než sto metrů, až se nakonec jeho tělo prudce zastavilo, nabodnuté na ostrou větev trčící z vody.

Výcvikový instruktor nás poslal, abychom tělo přinesli a zabalili ho do pytle na mrtvolu. Instruktorovy rty se ještě chvíli tiše hýbaly, pak znehybněly. Věděl jsem, co chtěl dodat – všichni jsme ho to slyšeli říkat každou chvíli – ale tentokrát si to odpustil. Vlastně jsem to od něj tak trochu slyšet chtěl.

Vy děcka z vejšky jste idioti. Nevíte ani jak žít naživu.

Má pravdu.

Někdo mi poklepe na rameno. Je to Černé dělo. Omluvně se na mě usměje. „Jídlo.“

Překvapuje mě, jak přátelsky se ke mně chová. Možná je to tím, že když Hrášek zemřel, kráčel hned vedle něj. A teď ho mrzí, že ho včas nezachytil.

Usadím se vedle táboráku, abych si usušil ponožky. Rýže chutná jako hovno smíchané se zápachem vlhkých ponožek opékajících se u ohně.

Zatraceně. Normálně jsem se rozbrečel.

* * *

Poprvé jsem s Hráškem mluvil na konci posledního ročníku, na univerzitním mobilizačním mítinku. V přední části posluchárny visel jasně červený transparent: „Je čestné milovat zemi a podporovat armádu; je záslužné chránit lidi a zabíjet krysy.“

Na pódiu se se svými projevy střídal nekonečný zástup administrativních pracovníků školy.

Sedl jsem si vedle Hráška náhodou. Já byl vysokoškolským studentem v oboru čínské literatury; on byl absolventem na katedře biologie. Neměli jsme nic společného, kromě toho, že jsme ani jeden nemohli po dokončení studia najít práci. Naše složky musely zůstat na škole, kde jsme měli proflákat další rok, nebo možná i delší dobu.

Pokud jde o mě, úmyslně jsem neudělal zkoušku z klasické čínštiny, abych mohl zůstat na škole. Nezamlouvala se mi představa, že si hledám práci, pronajímám byt, chodím do práce na devátou, jenom abych se mohl těšit, až bude konečně pět odpoledne, řeším kancelářskou politiku, atd., atd. Na škole to bylo mnohem příjemnější: mohl jsem si zadarmo stahovat hudbu a filmy, jídelna byla levná (deset *jüanů* člověku zajistilo plné břicho), každý den jsem spal až do odpoledne a pak hrál basketbal. Taky tu byly hezké holky – samozřejmě, na ty jsem se ale mohl jenom dívat, nesahat.

Abych byl upřímný, s ohledem na aktuální trh práce a můj nedostatek využitelných schopností nebylo to, že jsem zůstal na škole, tak doopravdy mojí „volbou“. Svým rodičům jsem to ale přiznat nehodlal.

Pokud šlo o Hráška, kvůli obchodní válce se Západní aliancí nemohl dostat víza. Student biologie, který nemůže opustit zemi, nemá doma žádné vyhlídky na zaměstnání, obzvláště když zjevně patřil k těm, jimž se víc daří při čtení knih než v strkanici.

Neměl jsem nejmenší zájem vstoupit do Jednotky pro boj s hlodavci. Zatímco propaganda na pódiu pokračovala, zamumlal jsem si pod nos: „Proč nepošlou armádu?“

Jenže Hrášek se ke mně otočil a začal mě poučovat: „Copak nevíš, že situace na hranicích je teď hodně napjatá? Úlohou armády je chránit zemi před nepřátelskými národy, ne bojovat s krysami.“

Kdo takhle mluví? Rozhodl jsem se, že si z něj trochu vystřelím. „Proč nepošlou místní rolníky?“

„Copak nevíš, že jsou teď zásoby obilí značně omezené? Úkolem rolníků je pěstovat jídlo, ne bojovat s krysami.“

„Proč nepoužijou jed na krysy? Je to rychlé a levné.“

„Tohle nejsou obyčejné krysy, ale Neokrysy™. Obyčejné jedy jsou k ničemu.“

„Tak by měli vyrobit genetické zbraně, takové, které krysy po pár generacích vyhubí.“

„Copak nevíš, že genetické zbraně jsou nesmírně nákladné? Jejich úkolem je sloužit jako strategický prvek proti cizím nepřátelským národům, ne v boji proti krysám.“

Povzdechl jsem si. Tenhle chlápek byl jako jedna z těch telefonních hlasových nabídek s omezeným počtem frází, jež v jeho případě používal pořád dokola. Střílet si z něj nebyla žádná zábava.

„Takže ty si myslíš, že úkolem vysokoškolských studentů je bojovat proti krysám?“ zeptal jsem se a usmál se na něj.

Vypadalo to, že se dusí, a obličej mu zrudl. Někou dobou nedokázal nijak odpovědět. Pak se uchýlil ke kliše jako „osud země leží v rukou každého z nás“. Nakonec ale správnou odpo-

věd' našel: „Clenové Jednotky pro boj s hlodavci mají zajištěné jídlo i přístřeší a po propuštění ze služby zaručené zaměstnání.“

* * *

Četa se vrátila do města, aby doplnila zásoby.

Všichni studenti v Jednotce pro boj s hlodavci jsou přidělováni k četám operujícím daleko od jejich domova, aby je to odradilo od dezerte. Nerozumíme si ani navzájem kvůli odlišným dialektům, a proto si všichni lámeme jazyk a mluvíme moderní standardní mandarínštinou.

Odešlu Hráškovu knihu a brýle jeho rodičům. Snažím se jim napsat srdceryvný dopis, ale nenacházím slova. Nakonec napíšu jenom: „Mrzí mě vaše ztráta.“

Pohlednice, kterou napíšu Siaosii, je však hustě zaplněná drobnými znaky. Myslím na její dlouhé, předlouhé nohy. Tohle je nejspíš už triadvacátý dopis, který jí posílám.

Najdu obchod, kde si můžu nabít telefon a poslat textovou zprávu domů rodičům. Když operujeme v poli, většinu doby nemáme signál.

Majitel krámků si ode mě vezme jeden *jiian* a zakření se. Obyvatelé města nejspíš nikdy tolik vysokoškolských studentů pohromadě neviděli (i když jsme teď špinaví a nevypadáme moc chytře). Pár starců a stařen se na nás usměje a ukáže nám zdvižený palec – i když možná jenom proto, že si myslí, že do ekonomiky jejich města napumpujeme nějaké peníze navíc. Když si vzpomenu na Hráška, mám chuť ukázat jim zvednutý prostředníček.

Poté, co se výcvikový instruktor postará o náležitosti Hráškova pohřbu, vezme nás do levné restaurace.

„Do naplnění kvóty nám pořád chybí nějakých dvacet čtyři procent,“ řekne.

Nikdo mu neodpoví. Všichni jsou zaměstnání tím, aby do sebe co nejrychleji naházeli co nejvíc rýže.

„Pořádně zaberme a pokusme se získat Cenu zlaté kočky, jo?“

Stále mu nikdo neodpovídá. Všichni víme, že se k ceně váže finanční bonus pro výcvikového instruktora.

Ten praští do stolu a vstane. „Chcete být celý život bandou líných pobudů, co?“

Popadnu svou misku s rýží v obavě, že se chystá převrhnout stůl.

Ale neudělá to. Po chvíli se posadí a pokračuje v jídle.

Někdo zašeptá: „Myslíte, že máme rozbitý detektor?“

Najednou začnou mluvit všichni. Většina s tou myšlenkou souhlasí. Někdo přijde s drbem, že se nějaké čety podařilo použít detektor k hledání ložisek vzácných kovů a ropy. Přestali lovit krysy a dali se na dolování, čímž jedním tahem vyřešili problém s nezaměstnaností celé čety.

„To je k smíchu,“ reaguje výcvikový instruktor. „Detektor vyhledává stopovací prvky v krvi krysy. Jak by mohl hledat ložiska ropy?“ Na chvíli se odmlčí, pak dodá: „Když budeme postupovat po proudu, určitě je najdeme.“

* * *

Když jsem výcvikového instruktora spatřil poprvé, okamžitě jsem dostal chuť jednu mu vrazit.

Poté, co jsme se prvního dne ve výcvikovém táboře seřadili, začal před námi s vážnou tváří přecházet a zeptal se: „Kdo mi řekne, proč tu jste?“

Po chvíli váhavě zvedl ruku Hrášek.

„Ano?“

„Abychom chránili domovinu,“ řekl. Všichni vyprskli smíchy. Jen já jsem věděl, že to myslí vážně.

Výraz výcvikového instruktora se nezměnil. „Myslíš si, že jsi vtipný? Odměním tě za to deseti kliky.“ Všichni se rozesmáli ještě víc.

Brzy se však smát přestali. „Pokud jde o vás ostatní, sto kliků!“

Zatímco jsme hekali a snažili se splnit rozkaz, výcvikový instruktor pomalu procházel mezi námi a napravoval nám držení těla obuškem.

„Jste tady, protože jste selhali! Žili jste na nových kolejkách postavených za peníze daňových poplatníků, jedli rýži, kterou vypěstovali rolníci, užívali jste si všech privilegií, jež vám země mohla nabídnout. Vaši rodiče utratili za vaše vzdělání peníze ušetřené na své pohřby. Ale nakonec jste si ani nedokázali najít zaměstnání, nedokázali jste se ani uživit. Hodíte se jenom k chytání krysy! Jste vlastně míň než krysy. Krysy se dají exportovat za valuty, ale vy? Co kdybyste se podívali do zrcadla na svoje ošklivé ksichty? Co doopravdy umíte? Řeknu vám to: vykecávat se s holkama, hrát počítačové hry, podvádět při testech. Dělejte kliky! Dokud neskončíte, nedostanete najíst.“

Při každém kliku jsem zaskřípal zuby. *Kdyby se mu někdo z nás postavil na odpor, určitě bychom ho společně sundali, myslím jsem si.*

Všichni si mysleli totéž, takže k ničemu nedošlo.

Později jsem při jídle v jednom kuse slyšel zvonění jídelních hůlek narážejících na misky, protože se nám třáslí ruce a paže. Jeden rekrut, tak opálený, že jeho pokožka vypadala jako tmavá vydělaná kůže, nedokázal udržet hůlku vpustil na zem kus masa.

Výcvikový instruktor to viděl. „Zvedni to a sněz to.“

Rekrut byl ale tvrdohlavý. Cívil na výcvikového instruktora a nehybal se.

„Odkud si myslíš, že se to jídlo bere? Dovol mi, abych ti něco vysvětlil: peníze na vaše jídlo jsou vymáčkuté z rozpočtu na obranu. Takže každé zrnko rýže a každý kousek masa, který sníte, znamená, že nějaký opravdický voják zůstane o hladu.“

„Koho to zajímá?“ zamumlal rekrut.

Prásk! Výcvikový instruktor převrhl stůl stojící přede mnou. Všichni jsme na sobě měli polívku, zeleninu, rýži.

„V tom případě nebude jíst nikdo.“ Výcvikový instruktor odkračel.

Od té chvíle jsme vzpurnému rekrutovi říkali Černé dělo¹.

Na druhý den poslali „hodného poldu“, hlavního správce oblasti. Ten zahájil politickou lekci. Začal citátem z *Knihy písni* (10. století p.n.l.) („kryso, ach kryso, nesežer mé proso“) a zmapoval tři tisíce let dlouhou historii nebezpečí, které pro obyčejný lid představuje zamoření krysy. Pak s odkazem na současný vývoj mezinárodní makro-politicko-ekonomické situace zanalyzoval jedinečnou hrozbu, kterou představuje aktuální zamoření, a nezbytnost jejího naprostého vymýcení. Nakonec nám nabídl vizi naděje a víry, kterou do nás lidé vkládají: „Je čestné milovat zemi a podporovat armádu; je záslužné chránit lidi a zabíjet krysy.“

Toho dne jsme se dobře najedli. Po nepřímé narážce na incident z předchozího dne správce zkritizoval výcvikového instruktora. Poznamenal, že my vysokoškolští absolventi jsme „nejlepší z nejlepších, budoucí vůdci naší země“ a že instruktor musí být „spravedlivý, zdvořilý, přátelský“ a položit důraz na „techniku“, místo spoléhání na pouhé „primitivní násilí“.

Nakonec se chtěl správce s námi všemi vyfotit. Pochodovým krokem jsme se vyrovnali do jedné řady. Správce držel lano,

kerého se musely dotýkat špičky našich nohou, aby předvedl, jak spořádaně umíme pochodovat.

* * *

Jdeme po proudu. Výcvikový instruktor má pravdu. Nacházíme krysí trus a otisky pacek.

Začíná být chladno. Máme štěstí, že operujeme na jihu. Neumím si ani představit, že bychom stavěli tábor na severu, kde jsou teploty pod bodem mrazu. Oficiální zprávy jsou neúnavně optimistické: Jednotky pro boj s hlodavci už byly v několika oblastech se ctí rozpuštěny a jejich členové získali dobrá zaměstnání v několika málo státem vlastněných závodech. Mezi jmény šťastlivců v informačním zpravodaji však nenacházím nikoho, koho bych znal. Stejně jsou na tom všichni ostatní v četě.

Výcvikový instruktor zvedne pravou pěst. *Stát*. Pak roztáhne prsty. Rozptýlíme se a zkoumáme terén.

„Připravte se na bitvu.“

V tu chvíli mi dojde, jak je to všechno směšné. Jestli může být tenhle masakr – jako když si kočka hraje s myší – nazývaný „bitvou“, pak někdo jako já, kdo nemá žádné ambice a žije zbaběleji než domácí pes, může být „hrdinou“.

Ze zelenohnědého křoví se vypotácí stín. Neokrysy jsou geneticky modifikované tak, aby chodily vzpřímeně, proto jsou pomalejší než obyčejné krysy. Mezi sebou žertujeme, že je dobře, že jako předlohu nepoužili Jerryho ze seriálu *Tom a Jerry*.

Tahle neokrysa jde ale po čtyřech. Břicho má nafouknuté, což ještě víc omezuje její pohyb. Copak čeká mlád– ale ne. Spatřím její pohupující se penis.

Začíná se z toho stávat fraška. Tlupa chlapů s ocelovými zbraněmi se plíží za krysou s nafouklým břichem. V naprosté tichosti se pomalu blížíme polem. Krysa najednou skočí, skutálí se z kopce a zmizí.

Svorně zaklejeme a vrhneme se za ní.

Na úpatí kopce je v zemi díra. V té leží třicet čtyřicet krys s nafouklými břichy. Většina z nich je mrtvá. Ta, která tam právě skočila, pořád těžce dýchá, hrudník se jí zvedá.

„Mor?“ zeptá se výcvikový instruktor. Nikdo neodpoví. Pomyslím na Hráška. Kdyby tady byl, znal by odpověď.

Vžuk. Kopí probodne břicho umírající krysy. Drží ho Černé dělo. S úšklebkem kopí vytáhne a rozřízne přitom břicho jako zralý meloun.

Všichni zalapají po dechu. V břichu krysího samce se nachází víc než deset krysích plodů: jsou růžové, svinuté mezi vnitřnostmi jako koktejlové krevety. Pár chlapů naprázdno dává. Černé dělo, stále ještě s úšklebkem, znovu zvedne kopí.

„Dost,“ zastaví ho výcvikový instruktor. Černé dělo ustoupí, směje se a točí kopím.

Neokrysy byly vyrobeny tak, aby se omezila jejich reprodukční kapacita: na každou narozenou samici připadá devět samců. Důvodem byla možnost kontrolovat velikost populace a udržet tak tržní cenu krys.

Teď to ale vypadá, že reprodukční opatření selhává. Samci před námi zemřeli, protože jejich břišní dutiny nedokázaly vyživit plody. Jak je ale vůbec možné, že jsou březí? Jejich geny se zjevně snaží obejít vyprojektovaná omezení.

Vzpomenu si na jiné možné vysvětlení. Jde o něco, co mi kdysi dávno řekla Siaosia.

* * *

